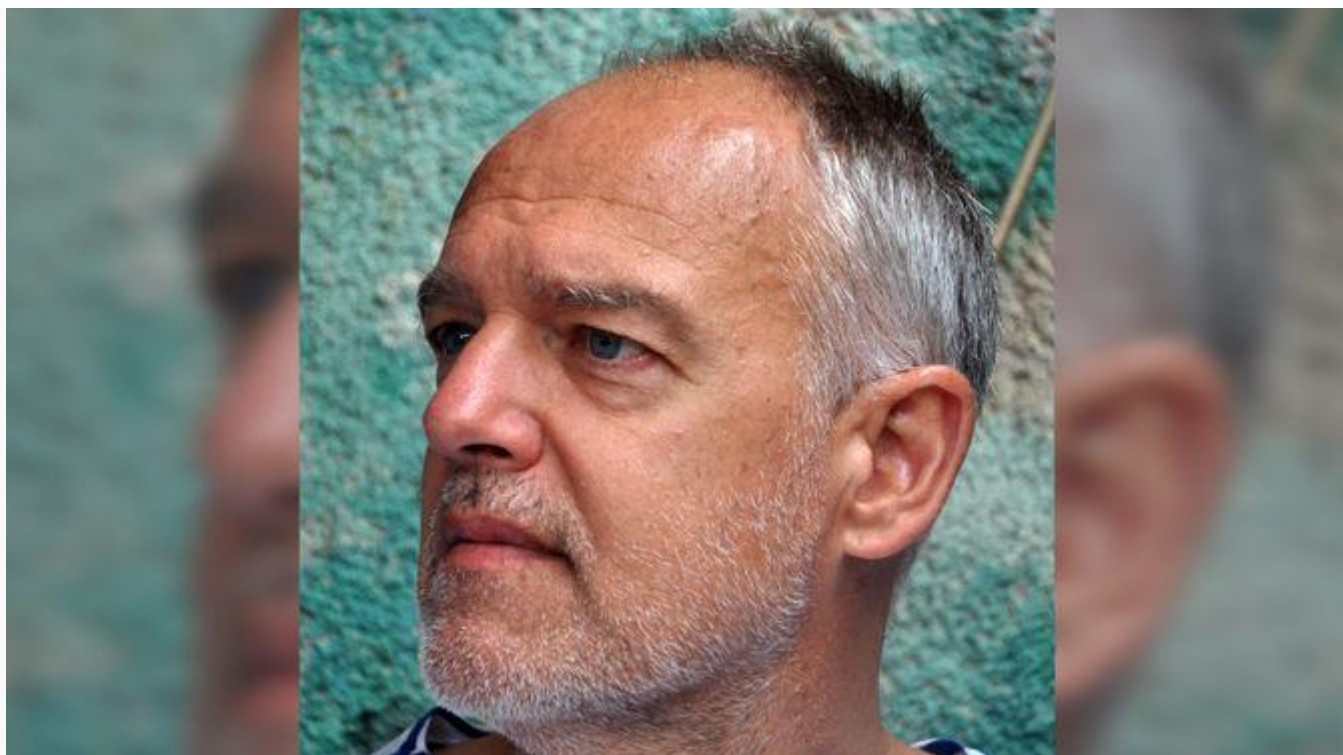

Een hongerstaking voor euthanasie - Dirk Leestmans

do 23/04/2015 - 14:15 Dirk Leestmans

Frank Van den Bleeken is al twee weken in hongerstaking. Daarmee is een nieuw hoofdstuk aangesneden in een in alle opzichten erg pijnlijk verhaal dat eigenlijk al veel lang te duurt, daarover is iedereen het eens.

Kort nog even de zaak in herinnering brengen. Frank Van den Bleeken vroeg euthanasie in december 2010. Wat daarop volgde was een even moeizame als pijnlijke weg om die vraag uit te klaren. Dat had te maken met de aard van de vraag, een geïnterneerde die euthanasie vraagt omdat hij ondraaglijk psychisch lijdt, maar ook met de artsen die een antwoord moesten geven op die vraag. Voor iemand die ondraaglijk psychisch lijdt, daarover is er een consensus, is dat lange wachten haast een reden op zich voor dat lijden.

Los van het existentiële drama van Frank Van den Bleeken is het niet evident dat de euthanasiewet op zijn vraag zonder meer kan toegepast worden. De levensbeschouwelijke meningen blijven verdeeld, evident in dit soort kwesties, maar ook juristen zijn het niet eens. Voor de minister van Justitie, christendemocraat én eminent jurist, is dit een bijzonder confronterend dossier, bovenop de (al decennialange) slechte situatie van geïnterneerden in onze gevangenissen.

Tijdelijke oplossingen

In januari van dit jaar zag het naar uit dat Frank Van den Bleeken de euthanasie zou krijgen. Alles was daarvoor in gereedheid gebracht. Om redenen die nog altijd niet altijd even helder zijn ging het niet door.

Minister van Justitie Koen Geens trok de zaak naar zich toe en liet Frank Van den Bleeken, buiten de Commissie ter Bescherming van de Maatschappij om, transfereren naar het Forensisch Psychiatrisch Centrum in Gent.

Dat FPC was weliswaar niet bedoeld voor geïnterneerden als Frank Van den Bleeken maar het zou slechts een tijdelijke oplossing zijn in afwachting van een transfer naar Nederland. Een kwestie van weken, zo zei de minister in het Journaal.

Ook die transfer zou tijdelijk zijn. Een kwestie van maanden ditmaal, in afwachting van een structurele oplossing voor zogenaamde longstay-geïnterneerden in België. Dat zijn mensen van wie men aanneemt dat ze uitbehandeld zijn en wellicht nooit nog vrijkomen.

Die structurele oplossing kwam opnieuw aan bod in het in maart voorgestelde justitieplan en uit contacten op het terrein blijkt dat de minister daar ook effectief werk van maakt.

Onbehandelbaar?

Frank Van den Bleeken zit inmiddels ruim drie maanden in het FPC van Gent. Na een observatieperiode volgde twee weken geleden een interne transfer naar de behandelunit. Maar Frank Van den Bleeken wou eigenlijk nooit naar Gent en wil al helemaal niet behandeld worden. Naar eigen zeggen is hij zijn hele leven lang nooit behandeld en is het nu ook te laat.

Afgezien daarvan beweren sommigen dat hij onbehandelbaar is. Wat misschien een vreemd standpunt is. Want als er inderdaad nooit een behandeling geweest is, waarop baseer je je dan om te zeggen dat geen enkele behandeling kan werken?

Hoe dan ook ervaart Frank Van den Bleeken zichzelf als onbehandelbaar en wil hij nooit nog naar de vrije samenleving. Die optie is uitgesloten door (en voor) hem.

Gegeven zijn problematiek, het eindeloos lijden en het gebrek aan elk perspectief, vroeg hij dus euthanasie. En die vraag ligt nu opnieuw in alle scherpste opnieuw op tafel.

Duidelijkheid

Door zijn hongerstaking wil Frank Van den Bleeken een aantal dingen afdwingen. Om te beginnen duidelijkheid. Duidelijkheid over de vraag of hij euthanasie kan krijgen of niet? De artsen die met die vraag bezig waren, maar met wie de relatie getroebleerd was geraakt (gegeven de perikelen begin dit jaar) zijn opnieuw aan zet.

Probleem is wel dat het FPC in Gent de toegang weigert voor deze externe artsen. Dat is principieel een bijzonder omstreden standpunt (op basis waarvan weigert het FPC dat eigenlijk?) maar ook praktisch bemoeilijkt dat natuurlijk de afwikkeling van dit probleem.

De arts die verklaarde de euthanasie te willen uitvoeren en dat volgens onze informatie nog steeds wil doen, kan niet eens op bezoek bij zijn eigen patiënt en dat is ook zo voor zijn (externe) psychiater. Tussen haakjes, Frank Van den Bleeken mag van het FPC geen contact meer hebben met de pers.

Maar de vraag is ook wat in hoofde van de artsen wezenlijk veranderd is sinds januari van dit jaar? Waarom zou nu wel kunnen wat toen niet kon?

Euthanasie

Er blijft het aanbod om tijdelijk naar Nederland te gaan. Het kabinet van minister Geens heeft Frank Van den Bleeken het concrete aanbod gedaan van het Forensisch Psychiatrisch Centrum Veldzicht in Balkbrug. Praktisch noch juridisch is dat al geregeld maar op het kabinet gaat men er van uit dat dat in orde kan komen.

Of Frank Van den Bleeken dat zelf wil, het ene FPC ruilen voor het andere (op zo'n 300 km. van zijn familie), is niet duidelijk. Frank Van den Bleeken gaf altijd te kennen dat hij naar Nederland wou gaan maar dan wel op voorwaarde dat hij naar een instelling van de Pompestichting in Zeeland kon. Die instelling kende hij, zijn familie en extern behandelend psychiater bezochten het.

Maar kan een geïnterneerde zelf kiezen waar hij terecht wil? Had de minister van Justitie in januari bij zijn bezoek aan hem in de gevangenis van Turnhout trouwens al niet gezegd dat het zeker niet Zeeland zou worden?

En hoe rijm je een vraag naar euthanasie met de uitspraak dat je wel alsnog bereid bent naar Zeeland te willen gaan? Geef je daarmee ook niet aan dat er wel degelijk nog een palliatief alternatief is voor euthanasie? Hoe selectief kan Frank Van den Bleeken zijn in het kiezen van zijn alternatieven?

Wat nu?

Als de (externe) artsen zeggen bereid te zijn Frank Van den Bleeken euthanasie te geven, blijft de vraag waar die dan moet worden uitgevoerd?

Geen enkel ziekenhuis was destijds bereid hem als patiënt op te nemen en evident kan dit nu ook niet in het FPC gebeuren. De minister van Justitie heeft altijd beweerd dat hij bereid was een medische beslissing te faciliteren.

Betekent dat ook dat minister Geens effectief bereid is Frank Van den Bleeken te laten overbrengen naar het penitentiair ziekenhuis van Brugge en zal alsnog gebeuren wat eigenlijk gepland stond op 11 januari?

Hoe zal hij zich positioneren op de balans tussen de individuele vraag van een patiënt en de politiek maatschappelijke kwestie van euthanasie op een geïnterneerde? Nationaal maar ook internationaal staat men hierop te kijken wat de evenwichtsoefening er niet bepaald makkelijker op maakt.

Er is ook nog steeds de uitspraak van het Brussels hof van beroep waarbij Frank Van den Bleeken de toestemming kreeg de gevangenis 48 u. te verlaten. Toen zat hij nog in de gevangenis van Turnhout, nu zit hij in een forensisch centrum maar of dat het verschil maakt?

Of gaan ze Frank Van den Bleeken, iemand die euthanasie vraagt, dwangmatig behandelen, dwangmatig voeden?

Er is enige haast geboden bij het antwoorden op de vraag 'wat nu?'. Zeker voor Frank Van den Bleeken want na ruim vier jaar procedure voor de euthanasie, twee weken hongerstaking komt aan alles een grens.

(Dirk Leestmans is journalist bij VRT-Nieuwsdienst en maakte eerder voor Panorama de documentaire 'Euthanasie in de gevangenis')

